

Autoreferat

1. Imię i nazwisko

Małgorzata Pachowicz

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/ artystyczne

1987 – mgr filologii polskiej (specjalność nauczycielska), Uniwersytet Jagielloński – Wydział Filologiczny, kierunek filologia polska; rozprawa magisterska *Wyrazy obce w „Ogniem i mieczem” Henryka Sienkiewicza*, promotor prof. dr hab. Janusz Strutyński (UJ)

1998 – dr nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa, Uniwersytet Jagielloński – Wydział Filologiczny; rozprawa doktorska: *Terminologia gramatyczna w szkolnictwie odrodzonej Polski (1918-1985)*, promotor prof. dr hab. Janusz Strutyński (UJ), recenzenci: prof. dr hab. Jadwiga Kowalikowa (UJ), prof. dr hab. Edward Polański (UŚ)

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

1987-1991 – Szkoła Podstawowa w Wojniczu

1989-1990 – Zespół Szkół Rolniczych w Wojniczu

1995-2000 – Zespół Kolegiów Nauczycielskich w Tarnowie

1999 i nadal – Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Tarnowie – Zakład Języka Polskiego, od 2008 Zakład Filologii Polskiej (1999-2006 – wykładowca, 2006-2007 – starszy wykładowca, od 2007 – docent)

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. w Dz. U. z 2016 r. poz. 1311.):

a) tytuł osiągnięcia naukowego

monografia: *Leksyka młodzieży. Tradycja, rozwój, kreatywność*

b) publikacja

Małgorzata Pachowicz, 2018, *Leksyka młodzieży. Tradycja, rozwój, kreatywność*, Kraków: Księgarnia Akademicka, ss. 180, ISBN 978-83-7638-922-6

c) omówienie celu naukowego ww. pracy i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Monografia *Leksyka młodzieży. Tradycja, rozwój, kreatywność* poświęcona jest omówieniu tytułowego zagadnienia w odniesieniu do leksyki grupy środowiskowej młodzieży. To właśnie słownictwo jest wyznacznikiem odmiany środowiskowej polszczyzny i ono także wyróżnia język młodzieży, jakim posługiwały się i nadal posługują się kolejne

pokolenia uczniów i studentów w XX i XXI wieku, w ciągu wielu lat wspólnej nauki, podczas szkolnej przerwy i wspólnych zabaw. W słownictwie młodzieży odzwierciedla się zarówno opozycja wobec oficjalnego języka, jak i dezaprobata oraz krytyczna postawa wobec innych osób, zwłaszcza wobec dorosłych, wyrażana poprzez różnorodne środki językowe.

Celem mojej monografii, która wpisuje się w nurt rozważań dotyczących języka młodzieży, jest omówienie zjawisk trwałości i zmienności leksyki będących wyznacznikami kreatywności osób należących do tej grupy środowiskowej. To zagadnienie marginalnie pojawiało się w opisach polszczyzny młodych ludzi, ale nie było przedmiotem oddzielnych opracowań dotyczących tego zagadnienia. Podejmując rozważania, których podstawę egzemplifikacyjną stanowi bogata leksyka młodzieży, odwołuję się do słownictwa, jakiego młodzi ludzie używali w XX wieku i używają w XXI wieku. Materiał słownikowy pozwolił mi na szczegółową analizę zagadnień dotyczących trzech aspektów leksyki młodych ludzi, tzn. jej trwania, zmienności i różnorodności, w której odzwierciedla się niezwykła kreatywność kolejnych pokoleń młodzieży.

Monografia składa się z czterech rozdziałów poprzedzonych wstępem i dopełnionych podsumowaniem. Dwa pierwsze rozdziały mają charakter teoretyczno-metodologiczny, a kolejne dwa – badawczy.

Podstawę przedstawianych rozważań stanowiła leksyka młodych ludzi ekscerpowana z opublikowanych w XX i XXI wieku różnorodnych źródeł. Są to przede wszystkim słowniki i słowniczkę języka uczniów i studentów. Uzupełniają je różnorodne ilościowo zbiory słownictwa młodzieży zawarte w publikacjach dotyczących języka młodych ludzi. W tekstach tych zamieszczano przykładowe słownictwo, które wplataną w tok narracji i ilustrowano w ten sposób przedstawiane rozważania, albo publikowano niewielkich rozmiarów słowniczkę, wskazując tym samym na istnienie odmiany polszczyzny, którą posługuje się młodzież. Te źródła stanowią zbiory zamknięte, rejestrujące leksykę, jaką młodzi ludzie posługiwali się w momencie prowadzenia badań (głównie ankietowych) przez autorów tych publikacji. Uwzględniłam również niezwykle ciekawe zbiory leksyki młodzieży zamieszczone w Internecie. W przeciwieństwie do już opublikowanych zbiorów leksyki są to zbiory otwarte, nieustannie aktualizowane i wzbogacane o coraz to nowsze wyrazy tworzone przez młodych ludzi. Wśród źródeł zawierających słownictwo młodzieży mieszczą się zbiory obejmujące zarówno leksykę określonej grupy młodych ludzi, czyli leksykę uczniów i studentów, jak i leksykę młodzieży (bez wskazania konkretnej grupy, która używa tego słownictwa). Charakterystykę materiału badawczego, a także dotychczasowego stanu badań nad językiem młodzieży zamieściłam w rozdziale I.

W analizie zmian i trwałości słownictwa młodych ludzi niezwykle ważne stało się ustalenie zakresu i znaczenia terminologii, jaką stosuje się w odniesieniu do przedstawianych zagadnień. Dlatego w rozdziale II mieści się omówienie teoretyczno-metodologicznych podstaw rozważań dotyczących przede wszystkim takich terminów jak młodzież, język młodzieży, zmienność i niezmiennosc leksyki młodzieży. Niejednoznaczność tych terminów powoduje, że wymagają one uściślenia i doprecyzowania właśnie w kontekście podejmowanych rozważań odnoszonych do grupy środowiskowej młodzieży, do której w określonej fazie swojego życia należy każdy człowiek. Zakresy definicji tych pojęć właśnie ze względu na odniesienie do nadrzędnego pojęcia młodzieży mają wiele elementów wspólnych. Pierwszym i podstawowym terminem wymagającym uściślenia było samo pojęcie *młodzież* stosowane wymiennie z wyrażeniem *młodzi ludzie*. Wieloznaczność pojęcia *młodzież* wynika z jego funkcjonowania w różnych sferach, np. fizjologicznej, psychologicznej czy społecznej. W kontekście rozważań dotyczących języka młodych ludzi należących do określonej grupy społecznej, konieczne okazuje się jednak odwołanie do kategorii socjolingwistycznych. Młodzież stanowi środowiskową grupę ludzi, którą wyróżnia przede wszystkim kategoria wieku, przynależność do określonego pokolenia (pokoleniowość), a ponadto charakter grupy i rodzaj więzi łączących tę wspólnotę. W przestrzeni społecznej i opisach lingwistycznych ta grupa środowiskowa jest postrzegana jako wspólnota osób funkcjonujących w ramach określonych instytucji społecznych, zwłaszcza szkoły i uczelni. Młodzież tworzy więc wspólnotę osób (uczących się i studiujących albo studiujących i pracujących) w wieku od około 10 do około 24 lat, ale ze względu na fakt, że proces dojrzewania i jego trwanie są zindywidualizowane, uzależnione od stanu psychofizycznego danego człowieka, granice te mogą ulegać przesunięciom. Wspólnotę tę jednoczy przede wszystkim język, jakim posługują się jej członkowie, a ponadto wykonywane przez nich czynności, czyli uczenie się lub studiowanie, rodzaj specyficznej identyfikującej więzi oraz system poglądów i przekonań.

Elementem, który łączy i identyfikuje społeczność młodzieży, pozwala wyrazić jej określony system wartości oraz sposób postrzegania otaczającego świata, jest język określany w literaturze przedmiotu wieloma terminami, np. *język (uczniów, studentów, młodzieży, uczniowski, studencki, młodzieżowy)*, *język środowiskowy*; *gwara (szkolna, uczniowska, studencka, młodzieżowa)*; *socjolekt (uczniowski, studencki, młodzieżowy)*; *slang*; *zargon*; *argot*; *młodomowa*. Każdy z tych terminów wymaga uściślenia poprzez umieszczenie go w szerszym kontekście wyjaśniającym znaczenie i zawierającym odwołania do przyjętych kryteriów wyróżniania grupy młodzieży czy w ogóle młodych ludzi, np. ze względu na wiek

Stępiński

czy charakter grupy. Dlatego posługując się terminami *język młodzieży* lub *młodych ludzi*, odnoszę je do *języka uczniów i studentów* należących do grupy społecznej, którą wyróżnia określony wiek jej członków, rodzaj wykonywanej czynności (uczenie się) i wspólny system wartości.

Uściślenia wymagały również terminy odnoszące się do leksyki, którą posługuje się młodzież. Charakterystyczną cechą tego słownictwa jest jego dwoistość polegająca na współistnieniu rozbieżnych właściwości, którymi są z jednej strony stałość, a z drugiej zmienność leksyki. Te dwie immanentne cechy odzwierciedlają się w języku każdego z pokoleń młodych ludzi i sprawiają, że kolejne generacje są rozpoznawane właśnie przez charakterystyczne słownictwo, jakiego używają w swoich wypowiedziach.

Uznałam, że jednostki leksykalne odziedziczone po minionych pokoleniach uczniów i studentów, „przechowywane” w ich języku i przekazywane w niezmienionej postaci następnym pokoleniom, to elementy trwałe i świadczące równocześnie o trwałości słownictwa młodzieży. To relikty słownikowe z przeszłości wskazujące na ciągłość tradycji uczniowskiej i studenckiej odmiany polszczyzny. Z kolei zmienność jest właściwością, która odzwierciedla się w pojawiających się nowych jednostkach leksykalnych w języku kolejnych pokoleń młodzieży. To słownictwo chwilowe, nietrwałe, okazjonalne, które przemija, zanika i nie jest przekazywane następcom, istnieje tylko (tu i teraz) w języku danej generacji uczniów czy studentów. Trwałość i zmienność odnoszą się również do procesów nazwo- i słowotwórczych, które odzwierciedlają się w leksyce młodzieży.

Szczegółowy opis i egzemplifikację zjawisk trwania i mechanizmów zmian w słownictwie młodzieży zawiera rozdział III. Wyznacznikami tych zjawisk były procesy nazwo- i słowotwórcze, które następujące po sobie pokolenia młodych ludzi wykorzystują do pomnażania swojego zasobu leksykalnego. Nieprzypadkowo pierwszy z podrozdziałów odnosi się do kwestii zapożyczenia wyrazów obcych, ponieważ w opublikowanych w XX i XXI wieku zbiorach słownictwa młodzieży znajdują się liczne zapożyczenia z tych języków, które oddziaływały i nadal oddziałują na polszczyznę (np. z języka łacińskiego, niemieckiego, francuskiego, rosyjskiego czy angielskiego). Każde z pokoleń młodzieży korzysta z zasobów słownictwa różnych języków obcych, jakkolwiek każde w oryginalny i sobie właściwy sposób adaptuje te zapożyczenia i posługuje się nimi w różnorodnych sytuacjach komunikacyjnych. W następnych podrozdziałach zwróciłam uwagę na niezwykle bogate i zróżnicowane słownictwo, które młodzi ludzie przejmują z innych odmian polszczyzny, np. regionalnej, gwarowej, z języków grup środowiskowych (przestępczych, żołnierskich,

narkomanów) czy też z języków specjalistycznych (z dziedzin sportu, medycyny, nauki, techniki), a także z zasobu słownictwa przestarzałego, zapomnianego.

Zmienność i niezmienność słownictwa przejawia się również w bogatej frazeologii. Opis frazeologizmów przedstawiłam z punktu widzenia nadawcy – młodego człowieka, który odnosząc się do realiów szkoły, uczelni i w ogóle świata, w którym przyszło mu żyć, posługuje się zarówno frazeologizmami o funkcji sprawczej, jak i frazeologizmami o funkcji ekspresywnej. Omówiłam również środki językowe, takie jak ucięcia, uniwerbizmy, złożenia, kontaminacje, aluzje leksykalne i eponimy, w których odzwierciedla się przede wszystkim ekspresja młodzieży.

Ten rozdział, którego bazę stanowiło słownictwo młodzieży, ukazuje nieograniczoną pomysłowość leksykalną każdej z generacji młodych ludzi, pozostawiających w polszczyźnie ślady swojej językowej aktywności z czasów młodości. Bogactwo środków językowych zawartych w słownikach, słowniczkach i publikacjach obejmujących leksykę młodzieży, pozwoliło na wskazanie charakterystycznych mechanizmów językowych prowadzących do pomnażania zasobów leksykalnych tej grupy społecznej. Pozwoliło również na przyjrzenie się zjawiskom zmienności i trwałości leksyki, które mimo że przeciwstawiają się sobie, to jednak w polszczyźnie każdego z następujących po sobie pokoleń młodzieży współistnieją i są obecne. Słownictwo młodzieży to bogaty i zróżnicowany zbiór wyrazów i związków wyrazowych, w których odzwierciedla się indywidualność i odrębność tej grupy środowiskowej obecnej zarówno w rzeczywistości XX, jak i XXI wieku. Cechą wyróżniającą polszczyznę kolejnych pokoleń młodych ludzi jest zawsze, niezależnie od epoki, w której przyszło im żyć, uczyć się i studiować, nieograniczona kreatywność leksykalna. Dzięki niej w zasobie słownictwa młodzieży pojawiają się różnorodne środki językowe, w których odbija się humorystyczne, żartobliwe i niezwykle emocjonalne postrzeganie otaczającej ich rzeczywistości szkoły i uczelni, a także świata poza szkołą i uczelnią. Młodzi ludzie, kontaktując się ze sobą, posługują się nieoficjalną polszczyzną, która daje im poczucie wspólnoty i przynależności do grupy środowiskowej, jest także manifestacją więzi łączących osoby wchodzące w skład tej grupy. Język każdej generacji wyróżnia brak barier i norm w tworzeniu słownictwa, które najlepiej służy do opisywania otaczającej rzeczywistości i porozumiewania się wewnątrz grupy. W taki sposób nieustannie każde pokolenie młodzieży buduje, rozbudowuje, pomnaża i uzupełnia zbiór leksyki, pozostawiając w języku ślady swojej aktywności językowej z okresu młodości.

W odniesieniu do leksyki młodzieży to właśnie kreatywność językowa rozumiana jako umiejętność tworzenia nowych słów, a także wykorzystania różnorodnych mechanizmów

adaptacji i przekształceń słownictwa przejmowanego z zasobów leksykalnych odmian polszczyzny czy też z języków obcych jest głównym czynnikiem decydującym o zmienności, ulotności, efemeryczności tego słownictwa. To właśnie w wyniku kreatywności leksykalnej właściwej każdej z następujących po sobie generacji młodzieży w słownikach i słowniczkach zostały odnotowane tworzone przez młodych ludzi określenia odnoszące się do 'książki, podręcznika', np. *bibla, biblia, book, cegła, ceglówka, czytawa, czujna czytawa, druki, katechizm, klipa, kniba, knibza, kniga, kniksa, knipa, knipsa, knizka, knypa, kobyła, księcha, księga olbrzym, kwity, mądra książka, modlitewnik*, a określenia *byczy, kokosowy, piramidalny, smoczy, szampański* (o znaczeniu 'wyśmienity, doskonały') z początku XX wieku, zostały zastąpione w XXI wieku przez mające podobne znaczenie wyrazy *dzezi, edzi, fleszi, trendy*.

Kreatywność łączy się ze zjawiskiem mody językowej, mody wyrazowej, która odzwierciedla się w atrakcyjnych, wyrażających ekspresję środkach językowych, którymi dla każdego z pokoleń młodych ludzi są m.in. struktury określane jako ucięcia (np. *dyr, egz, egzam, konw, inspek, juwe, sem, uni, zał*), uniwerbizmy (np. *akademiec, bałt, gimka, hebraja, ogólec, opisowa, wychowawcza*), złożenia (np. *cicholoty, dwubrzuszka, leporyjec, żebromejl*), kontaminacje (np. *belfuriat, leniwant, pismowa, sekretariatka, stresja, tumanista*), zapożyczenia (np. dla współczesnego pokolenia młodych ludzi są to anglicyzmy, m.in. *afterek, best, czitować, debeściak, fejsik, filować, fon, lajknąć, lukać, mejlować, teacher*, a dla pokoleń minionych, np. germanizmy, m.in. *arbajt, cwaj, frajer, laufer, sztambuch, tauzen*, czy rusycyzmy, m.in. *babuszka, charaszo, cwiety, piatiorka, prawidłnie, sobaka*). To również aluzyjne nawiązywanie do form i znaczeń słownictwa istniejącego w polszczyźnie, które pozwala młodzieży na przedstawienie otaczającej rzeczywistości z przymrużeniem oka albo na opak. Aluzje leksykalne charakteryzuje więc zabawa językiem, której celem jest odkrywanie pojawiających się polisemicznych znaczeń wyrazów, np. *aligator, cerber, egzekutor, esesman, essesman, gangrena, gilotyna, kat, kosa, kosiarz, nóż, oset, pyton, skalpel, toporek, wampir, żmija, żyłak, żyła* 'nauczyciel wymagający, groźny'; *wieża* 'człowiek niskiego wzrostu'. Rodzajem gry językowej jest również przenoszenie przez młodzież nazw własnych funkcjonujących w szeroko pojętej kulturze, historii czy mediach do klasy apelatywów. Ten zabieg językowy powoduje, że funkcja nominatywna nazwy własnej zostaje ograniczona, a młodzi ludzie nadają jej nowe znaczenie (znaczenia), często związane z określonym skojarzeniem, jakie wywołuje ona w określonej sytuacji komunikacyjnej, np. *bielicka, afryka, eryk, ewa, donald, kembrydż, mars, rambo, shrek, witos*.

Oryginalną część leksyki młodych ludzi stanowi frazeologia, która pojawia się w każdym z analizowanych zbiorów słownictwa młodzieży. Każde bowiem pokolenie tworzy oryginalne i różnorodne związki frazeologiczne, w których odzwierciedlają się cechy właściwe gwarze młodzieżowej, takie jak ekspresja, humor czy ironia (np. *piątka po przejściach, przystań mądrości, zardzewiały blondyn, ciągnąć intelekt, łąć na funty, wyprowadzić buty na spacer, zrobić oko*). W zasobie frazeologicznym kolejnych generacji młodych ludzi utrwaliło się specyficzne postrzeganie otaczającej rzeczywistości i jej ocena, a także językowy obraz świata. Analiza frazeologizmów dokonana z perspektywy nadawcy (młodego człowieka zwracającego się do innego młodego człowieka w nieoficjalnej sytuacji komunikacyjnej, z pewną intencją i w określonym celu) pozwoliła na ukazanie niezwykle zróżnicowanych połączeń wyrazów, wykorzystywanych bardzo chętnie przez młodzież w wielorakich sytuacjach komunikacyjnych, w których mogą oni nie wprost, ale w sposób humorystyczny, dowcipny, aluzyjny, żartobliwy wyrazić swoje poglądy, emocje, opinie etc. Takie ujęcie dało możliwość ukazania pragmatycznego wymiaru młodzieżowej frazeologii obejmującej frazeologizmy o funkcji sprawczej oraz funkcji ekspresywnej. Performatywy, jakie pojawiają się w polszczyźnie młodzieży, zawierają określoną intencję (rozkaz, nakaz, ostrzeżenie, groźbę, życzenie, prośbę), czyli moc illokucyjną, która ma spowodować przyjęcie określonej postawy przez odbiorcę (np. *pocałuj klamkę z drugiej strony; nie bądź taki mądry, bo cię trampki wyprzedzą; trzymaj grunt; miej na mnie oko*). We frazeologizmach o funkcji emocjonalnej odbija się natomiast zarówno twórcza postawa młodzieży wobec języka, jak i niezwykle wnikliwe, niekiedy humorystyczne lub karykaturalne postrzeganie otaczającej rzeczywistości (np. *mieć bezbaze, mieć error, mieć kłopoty na łączach, mieć pogięte blachy, mieć zwarcie w centrali*). Ekspresywy charakteryzuje różnorodność nieraz zaskakujących znaczeń, a także niejednorodność form (skrótowych, np. dwuelementowych i peryfrastycznych, wielowyrazowych). Młodzi ludzie przekraczają i łamią konwencje językowe, tworzą połączenia wyrazowe ad hoc i dlatego frazeologia nadawcy – młodego człowieka to zbiór otwarty i uzupełniany nieustannie przez kolejne pokolenia młodzieży.

W zmienności leksyki odbijają się młodzieńczy bunt i młodzieńcza przekora, chęć przeciwstawienia się językowi dorosłych i przekraczania reguł właściwych oficjalnej polszczyźnie. Te cechy sprawiają, że zasób leksykalny każdego z pokoleń młodzieży stanowi interesujący zbiór wyróżniający się oryginalnością i różnorodnością środków językowych.

Zjawiskiem przeciwstawiającym się zmienności, ale obecnym w słownictwie każdego z pokoleń młodych ludzi jest stałość (trwałość) zarówno leksyki, jak i mechanizmów pozwalających na bogacenie zasobu leksykalnego młodzieży. Trwałość jest więc cechą

Stachurski

świadczą o łączności pomiędzy kolejnymi następującymi po sobie pokoleniami młodych ludzi, którzy przekazują następcom określone słownictwo i wskazują niejako na sposoby jego tworzenia. Z analizy leksyki zgromadzonej w publikacjach wydawanych w XX i XXI wieku wynika, że słownictwo trwałe i niezmiennie, znane różnym pokoleniom młodych ludzi, występuje w dwóch wariantach: jako słownictwo mające niezmienną formę i znaczenie, np. *buda* 'szkoła', *dać nogę* 'uciec z lekcji', *kajet* 'zeszyt', *kniga* 'książka', *kowal* 'pilny uczeń', *kuć* 'uczyć się' oraz słownictwo o zachowanej, niezmienionej formie, ale o zmienionym znaczeniu, np. *profesorek* 'dobry nauczyciel' (znaczenie z początku XX wieku) oraz 'pilny, sumienny uczeń; kujon' (znaczenie z początku XXI wieku).

Wśród niezmiennych mechanizmów tworzenia wyrazów trwałe okazują się procesy nazwo- i słowotwórcze, do których należą przejmowanie wyrazów z różnych odmian polszczyzny (dialektów, odmian środowiskowych i zawodowych), zapożyczanie słownictwa z języków obcych oraz posługiwanie się archaizmami. Niezmiennie także młodzi ludzie odwołują się do tych samych mechanizmów językowych pozwalających im uatrakcyjnić zasób swojego słownictwa, takich jak ucięcia, uniwerbizmy, złożenia, kontaminacje. Posługują się również aluzjami leksykalnymi, eponimami, tworzą frazeologizmy. Wykorzystują zatem takie sposoby językowej kreacji słownictwa, które są im znane, ponieważ albo przejęli je od minionych pokoleń młodzieży (np. posługiwanie się formacjami skrótowymi, ucięciami), albo też nawiązują one do aktualnie panującej mody językowej (np. w XX i XXI wieku – mody na posługiwanie się zapożyczeniami z języków obcych).

W ostatnim IV rozdziale procesy zmienności i niezmienności słownictwa zostały przeze mnie omówione w kontekście ankiety sondażowej przeprowadzonej wśród młodzieży studiującej w uczelni wyższej. Jej celem było uzyskanie odpowiedzi na pytanie, czy studenci XXI wieku znają słownictwo obecne w języku minionych pokoleń uczących się i studiujących w różnego typu szkołach i uczelniach. Analiza wypowiedzi studentów prowadzi do wniosku, że współcześni studenci znają nie tylko słownictwo, jakim posługiwali się także ich rówieśnicy w minionym XX wieku, ale także różne sposoby nazwo- i słowotwórcze, pozwalające na tworzenie i bogacenie leksyki. Używają tego słownictwa w znaczeniach niezmiennych, zmienionych albo znacznie poszerzonych. Wynika to zarówno z faktu, że tą leksyką posługują się w realiach otaczającej ich współczesności, jak i z właściwej im chęci zabawy z językiem i uzewnętrznienia swych emocji. Studenci znają słownictwo środowiskowe, ponieważ ukończyli różnego typu szkoły ponadgimnazjalne i przenieśli wiele określeń z języka uczniowskiego do polszczyzny, jaką posługują się w uczelnianej rzeczywistości.

W monografii wskazałam, że tradycja, rozwój i kreatywność są cechami wyróżniającymi polszczyznę młodzieży i potwierdzającymi więź językową pomiędzy kolejnymi pokoleniami młodych ludzi, którzy w latach swej młodości uczyli się w szkołach i uczelniach różnych typów. Podkreśliłam, że specyficzny dialog tradycji językowej utożsamianej z trwałością leksyki oraz nowatorstwa językowego odnoszonego do tych elementów języka, które wprowadza do polszczyzny każda z następujących po sobie generacji młodzieży, nie kończy się, ale jest i będzie kontynuowany przez tę grupę społeczną.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

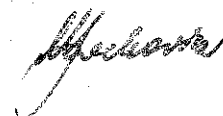
Moje pozostałe osiągnięcia naukowo-badawczych wpisują się w kilka kręgów tematycznych,

5.1. Współczesny język polski

Jednym z obszarów moich zainteresowań jest współczesny język polski. Badaniami objęłam różne jego aspekty (m.in. socjolingwistykę i pragmalingwistykę, polszczyznę w mediach, kulturę języka). Analizowałam np. wypowiedzi użytkowników polszczyzny, przede wszystkim ludzi młodych i ich kompetencje językowe; teksty prasowe; wypowiedzi medialne i internetowe. Rezultaty moich badań opublikowałam nie tylko w artykułach autorskich, ale także współautorskich.

Szczególnie chciałabym zwrócić uwagę na cykl 8 artykułów, które poprzedziły wydanie mojej monografii dotyczącej leksyki młodzieży. Zjawisko dialogu pomiędzy językiem kolejnych pokoleń młodzieży, które odzwierciedla się w leksyce tej grupy społecznej, opisuję w artykułach: *leksyka socjolektalna w wybranych słownikach gwary uczniowskiej i studenckiej (XX i XXI w.)* oraz: *Buda, dyrek, belfer, sztubak..., czyli o dialogu z tradycją w leksyce uczniów i studentów*. Analizę wybranych cech leksyki uczniowskiej lub studenckiej, m.in. oryginalność zabarwioną ironią i humorem, językową kreację rzeczywistości postrzeganej w kategoriach dosłowności i niedosłowności, eksplikację zdziwienia, której towarzyszy wiele różnych reakcji ujawniających określone postrzeżenie rzeczywistości przez młodzież przedstawiam w tekstach: *Uwagi o języku studentów PWSZ w Tarnowie; (Nie)dosłowność w gwarze uczniowskiej jako językowa kreacja rzeczywistości; Czyś ty z księżycą spadł? O wyrażaniu zdziwienia w języku uczniów*.

Opis cech językowo-stylistycznych wybranych tekstów autorstwa studentów zamieszczam z kolei w artykułach: *Język i styl tekstów publikowanych w „Ad Astra” (czasopiśmie studentów PWSZ w Tarnowie)* oraz *Wpływ polszczyzny mówionej na polszczyznę pisaną (na przykładzie tekstów autorstwa studentów)*. Analizuję także strategie

językowe studentów w e-mailach kierowanych do wykładowców („*A bym zapomniał: Założyłem skrzynkę...*” *Uwagi o etykiecie i estetyce językowej w korespondencji studentów z nauczycielami akademickimi*). Uzasadniam, że w komunikacji w relacji nierównorzędnej (wykładowca – student) młodzi ludzie łączą normy językowych zachowań grzecznościowych właściwych zarówno relacji nierównorzędnej, jak i równorzędnej.

Z kręgiem współczesnej polszczyzny łączą się również moje rozważania odnoszące się do polszczyzny w mediach, a zwłaszcza do wypowiedzi internautów w dyskusjach prowadzonych przez nich na forach internetowych lub do wiadomości zamieszczanych w portalach internetowych. Analizując to zagadnienie w artykułach:

1. *Nagłówek wiadomości zamieszczonej w portalu internetowym w kontekście celów komunikacyjnych;*
2. *„Dodaj swoją opinię / swój komentarz”, czyli o języku dyskusji internautów;*
3. *Skomentuj na forum”, czyli etykieta językowa w komunikacji internetowej;*
4. *W (nie)zgodzie z normą językową w portalach internetowych;*
5. *Znaczenie słowa w kontekście nagłówka wiadomości internetowej;*
6. *Słowo w komentarzach internautów. Uwagi o (nie)oficjalnym dyskursie medialnym;*

zwracam uwagę na kwestie szczegółowe obejmujące m.in. opis konstrukcji językowych, w których wykorzystana została przede wszystkim polisemia użytego w nich słownictwa (ponieważ w wirtualnej rzeczywistości to właśnie słowo i modyfikacje jego znaczenia mają przede wszystkim zwracać uwagę odbiorcy); omówienie komentarzy i opinii internautów, które pozostają niezgodne z normą wzorcową, a z punktu widzenia normy użytkowej można je zaakceptować jedynie ze względu na skuteczność aktu komunikacji (uzewnętrznienie emocji, spontaniczność, pośpiech). Podkreślam, że w wypowiedziach internautów ujawniają się dominacja nad interlokutorem oraz brak tolerancji wobec odmiennych poglądów rozmówców.

Natomiast rozważania zawierające omówienie charakterystycznych cech językowych (zwłaszcza leksykalnych) będących wyznacznikami oficjalności i nieoficjalności wypowiedzi emitowanej w radiowym programie ogólnopolskim zawiera mój artykuł: *Między oficjalnością i nieoficjalnością ustnej odmiany polszczyzny na przykładzie radiowej prognozy pogody*. Zwracam w nim uwagę na fakt, że w radiowym komunikacie meteorologicznym zostają zachowane standardy oficjalności niektórych elementów, m.in. stereotypowych aktów grzecznościowych, ale dominuje w nim przełamywanie oficjalności dostrzegalne w formie wypowiedzi oraz w jej płaszczyźnie leksykalnej.

Alfons

Z polszczyzną w mediach, a dokładniej z genologią dziennikarską, łączą się również moje artykuły, w których analizuję cechy językowe i stylistyczne różnych gatunków dziennikarskich, które pojawiają się w prasie i Internecie. Są to artykuły:

1. *Cechy językowo-stylistyczne wiadomości (zamieszczanych w Internecie) z regionu Podkarpacia,*
2. *Wstępniak, czyli piórem redaktora naczelnego,*
3. *Wzmianka jako gatunek prasowy (na podstawie „Kroniki miejscowej i zamiejskiej” w tarnowskiej „Unii” z lat 1884-1885),*
4. *Zapowiedź prasowa jako przykład mistrzostwa formy i słowa.*
5. *Kreatywność i tradycja stylów w wypowiedziach internautów o werdykcie jury Konkursu Chopinowskiego.*

Analiza materiału egzemplifikacyjnego, który był podstawą każdego z opracowanych przeze mnie zagadnień, pozwoliła na wskazanie dominujących cech danego gatunku (wiadomości internetowej, artykułu wstępnego, wzmianki, zapowiedzi prasowej), nie zawsze zgodnych z matrycą cech wzorców kanonicznych tych gatunków oraz na charakterystykę rodzaju i cech stylu wypowiedzi internautów.

Do materiałów prasowych sięgnęłam także, redagując artykuł: *IV RP z perspektywy tygodnika katolickiego*. Odniosłam się w nim do następujących szczegółowych kwestii: specyfiki polszczyzny w gatunkach informacyjnych i publicystycznych dotyczących wydarzeń politycznych i przedstawianych w medium katolickim; występowania elementów retoryki perswazyjnej w tekstach mających przekonać lub zniechęcić czytelnika tygodnika katolickiego do poparcia działań władzy lub sprzeciwienia się władzy (np. w kwestii aborcji czy lustracji) oraz do hierarchii doboru przedstawianych i komentowanych wydarzeń.

Materiały z prasy posłużyły mi również do analizy językowego i kulturowego obrazu rzeczywistości początku II wojny i lat powojennych. Słownictwo czasu wojny należące do wybranych pól semantycznych omawiam w artykule *Leksyka czasu wojny w „Monitorze Polskim” (we wrześniu 1939 roku)*. Zwracam uwagę na fakt, że leksykę różnorodnych tekstów (komunikatów urzędowych, zarządzeń władz, przemówień, orędzia prezydenta, odezwy, rozkazu, meldunku) cechują emocjonalność, patos i hiperbola. Te cechy pełniły dwojaką funkcję – odzwierciedlały tragizm sytuacji Polski i Polaków we wrześniu 1939 r., ale także – budziły nadzieję, mobilizowały do podjęcia walki z najeźdźcami. Natomiast do leksyki czasów powojennych odnosi się artykuł *Słowo w językowym i kulturowym obrazie rzeczywistości w tekstach prasowych małopolskich dzienników regionalnych (z lat 1950-1960)*. Analizując realistyczno-metaforyczne słownictwo tekstów informacyjnych,

publicystycznych czy literackich, odkrywam różnorodne oblicza Nowej Huty, takie jak: kombinat-huta, wybudowane od podstaw miasto, robotnicza dzielnica Krakowa, skupisko mieszkańców i pracowników przybyłych z różnych stron Polski.

W obręb współczesnego języka polskiego włączam również publikacje współautorskie i redagowane. Są to dwie monografie wieloautorskie, które ukazały się pod moją i dr K. Choińskiej redakcją: *Mundus verbi. In honorem Sophiae Cygal-Krupa* (tom ofiarowany prof. Z. Cygal-Krupie) oraz *Świat słów. Jedność w różności*. Obydwie te publikacje zawierają teksty autorów z różnych ośrodków naukowych w Polsce i za granicą, w których podejmują oni rozważania nad różnorodnymi zagadnieniami zgodnymi z ich zainteresowaniami naukowymi. W jednej i drugiej publikacji współczesność opisywanych zjawisk językowych styka się z przeszłością, co powoduje, że omawiane przez autorów kwestie mają wielostronny i wieloaspektowy wymiar. Publikacją redagowaną przeze mnie jest tom *Żywa gwara. Rozważania o gwarach polskich na początku XXI wieku*, który zawiera artykuły uczestników ogólnopolskiej konferencji dialektologicznej zorganizowanej przez sekcję językoznawczą Koła Naukowego Polonistów PWSZ. Autorzy poszczególnych tekstów analizują zagadnienia dotyczące różnorodnych cech języka mieszkańców wsi z terenów południowo-wschodniej i środkowej Małopolski, językowo-kulturowego obrazu świata utrwalonego w gwarach, a także form grzecznościowych obecnych w języku społeczności wiejskiej i miejskiej.

5.2. Słownictwo tematyczne

Ważnym elementem moich zainteresowań naukowych jest słownictwo tematyczne. Wśród opracowań dotyczących tej kwestii chciałabym przede wszystkim zwrócić uwagę na wpisujące się także w nurt badań leksykalnych dwie publikacje. Pierwszą z nich jest *Słownik tematyczny uczniowskiej polszczyzny*, Tarnów 2015 opracowany wspólnie z dr K. Choińską, a drugą *Słownik tematyczny uczniowskiej polszczyzny. Słownictwo rządsze*, t. 1, 2, Tarnów 2016 przygotowany wspólnie z prof. Z. Cygal-Krupą i dr K. Choińską. Obie publikacje dokumentują zmiany leksykalne, które nastąpiły w słownictwie uczniów po 1989 roku w związku z intensywnymi przemianami, rozwojem społecznym, gospodarczym i cywilizacyjnym. W obu obszerny materiał leksykalny został ujęty w wydzielonych 20 centrach tematycznych, jednak każdy z tych słowników obejmuje inny rodzaj leksyki. Pierwszy zawiera słowa dyspozycyjne istniejące w świadomości uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum, połączone w grupy wyrazów i związane z określonym tematem, czyli słownictwo występujące w odmianie mówionej polszczyzny, używane w codziennych,

życiowych sytuacjach. Z kolei w drugim znalazło się słownictwo tematyczne nazwane *rzadszym*, które cechuje się mniejszą dyspozycyjnością, występowaniem znacznie poniżej progu powszechności skojarzeń i podane przez niewielką liczbę ankietowanych uczniów szkół podstawowych i gimnazjów. Jest to słownictwo tematyczne, które pozostaje w mniejszej dyspozycyjności uczniów i zajmuje peryferyjne miejsce w danym centrum. Słowniki wypełniają lukę w badaniach nad słownictwem tematycznym uczniów i mogą być wykorzystane zarówno przez autorów opracowujących podręczniki szkolne na określonym etapie kształcenia młodzieży, jak i w dydaktyce szkolnej, a także dalszych badaniach o charakterze ściśle naukowym.

Wspólnie z prof. Z. Cygal-Krupą oraz dr K. Choińską zredagowałam również dwa artykuły: *Obraz postaw młodzieży wobec zdrowia zawarty w słownictwie tematycznym uczniów szkół tarnowskich* i *Słownictwo tematyczne związane z życiem religijnym uczniów VI klasy szkoły podstawowej oraz III klasy gimnazjum*. Zostało w nich zanalizowane słownictwo tematyczne odnoszące się kolejno do postaw młodzieży wobec zdrowia i problemów zdrowotnych oraz do świata religii i życia religijnego. W analizie leksyki uczniów dotyczącej zdrowia zwróciłyśmy uwagę na fakt, że na wybór słownictwa oraz postawę prozdrowotną młodzieży mają wpływ przede wszystkim czynniki socjolingwistyczne, takie jak wykształcenie rodziców, a w mniejszym zaś stopniu oddziałują inne, np. wiek i płeć ucznia. Z kolei odnosząc się do słownictwa uczniów związanego ze sferą sacrum stwierdziłyśmy, że wyraża się w nim pozytywny stosunek do życia religijnego i wbrew szerzącym się opiniom, nie jest ono postrzegane negatywnie.

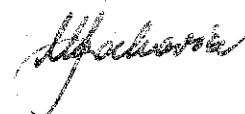
Słownictwo tematyczne związane z kręgiem życia rodzinnego było również przedmiotem moich rozważań przedstawionych w artykule *Słownictwo rodzinne współczesnej młodzieży (wybrane zagadnienia)*. Zwracam w nim uwagę na znaną młodzieży terminologię rodzinną (nazwy członków rodziny oraz nazwy stopni pokrewieństwa i powinowactwa rodzinnego, a także przymiotniki, które łączą się z tymi nazwami). Taki dobór materiału badawczego pozwolił mi na omówienie szczegółowych problemów, czyli znajomości terminologii rodzinnej przez pokolenie współczesnej młodzieży oraz kolokacji przymiotnikowych uzupełniających nazewnictwo rodzinne.

5.3. Dydaktyka języka polskiego

Ze względu na fakt, że po ukończeniu studiów w zakresie filologii polskiej ze specjalizacją nauczycielską moje doświadczenie zawodowe zdobywałam, pracując jako nauczycielka języka polskiego w szkole podstawowej (1987-1991), średniej (1989-1990) i prowadząc

zajęcia z zakresu językoznawstwa jako doktorantka w Instytucie Filologii Polskiej UJ (1992-1997) oraz w Zespole Kolegiów Nauczycielskich w Tarnowie (1995-2000), zagadnienia dydaktyki języka polskiego są mi szczególnie bliskie. Moje zainteresowania tą problematyką wpisały się w przygotowaną przeze mnie pod kierunkiem prof. dr. hab. J. Strutyńskiego i obronioną w 1998 r. rozprawę doktorską *Terminologia gramatyczna w szkolnictwie odrodzonej Polski (1918-1985)*. Zawiera ona słownik terminów gramatycznych, które pojawiły się w latach 1918-1985 w szkolnym nauczaniu gramatyki oraz analizę zebranego materiału, ze szczególnym uwzględnieniem m.in. tendencji w rozwoju terminologii gramatycznej (np. nazywania tego samego pojęcia innym terminem, nazywania różnych pojęć tym samym terminem, procesu zanikania terminów i wprowadzania terminów nowych), stosunku szkolnej terminologii gramatycznej do terminologii naukowej, oceny trafności doboru szkolnych terminów gramatycznych. Na podstawie rozprawy doktorskiej opracowałam artykuł *Uwagi o terminologii gramatycznej stosowanej w podręcznikach do szkół podstawowych i średnich w latach 1918-1985*.

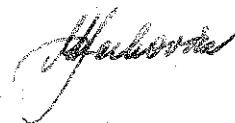
W trosce o dobrą edukację wspólnie z dr K. Choińską zredagowałam publikację *Nowa podstawa programowa w szkole. Język polski III i IV etap edukacyjny* oraz wspólnie z dr K. Choińską i prof. J. Kowalikową książkę *Warsztat pisarski autora pierwszej polonistycznej pracy dyplomowej*. Pierwsza z tych publikacja to rezultat realizacji przygotowanego przeze mnie i dr K. Choińską projektu edukacyjnego („Wdrożenie podstawy programowej kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół ze szczególnym uwzględnieniem III i IV etapu edukacyjnego”) finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. W tomie znalazły się artykuły opracowane przez nauczycieli akademickich i nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych oraz artykuł przygotowany przeze mnie i dr K. Choińską – *Kształcenie polonistyczne na kierunku filologia polska w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Tarnowie wobec potrzeb szkoły w XXI wieku*. Natomiast druga publikacja to rezultat wspólnych przemyśleń autorek i propozycja wskazania studentom (nie tylko polonistyki) konkretnych działań tekstotwórczych, które ułatwią im napisanie pracy dyplomowej. Nadrzędnym celem tej publikacji było bowiem przekazanie odbiorcy, czyli – studentowi, że redagowanie pracy dyplomowej jest złożonym procesem twórczym, którego efekt zależy nie tylko od wysiłku intelektualnego autora, ale także od jego umiejętności językowo-stylistycznych czy kompozycyjnych. Dlatego w poszczególnych rozdziałach znalazły się zarówno ogólne, jak i szczegółowe uwagi i wskazówki odnoszące się do doskonalenia warsztatu pisarskiego studenta-autora pracy.

Kolejne moje publikacje z kręgu dydaktyki polonistycznej stanowią artykuły dotyczące dydaktyki wyższej szkoły zawodowej i wpisujących się w nią planów i programów nauczania. To zagadnienie jest mi doskonale znane, ponieważ jestem współautorką (z prof. Z. Cygal-Krupą oraz dr K. Choińską) planów studiów I i II stopnia na kierunku filologia polska w PWSZ w Tarnowie oraz autorką programów nauczania wielu przedmiotów z zakresu językoznawstwa na tym kierunku. Zasadność obecności bloku przedmiotów historycznojęzykowych uzasadniam w artykule *Diachronia w dydaktyce wyższej szkoły zawodowej* (współautorki prof. Z. Cygal-Krupa i dr K. Choińska). Zwracam uwagę, że absolwent polonistyki poprzez realizację kursu historycznego zostaje wyposażony w niezbędną wiedzę do wyjaśnienia przyczyn zmian zachodzących w języku, a znajomość owych zmian i przemian stanowi przecież istotny składnik naszej kulturowej i narodowej tożsamości. Z kolei w artykule *Współczesna polszczyzna w planach i programach nauczania kierunku filologia polska PWSZ w Tarnowie* omawiam zakres wiedzy o współczesnym języku polskim wpisany w ramy wielu przedmiotów realizowanych podczas trzyletnich studiów pierwszego stopnia. Przedstawiam przyjętą koncepcję nauki o współczesnej polszczyźnie, która uwzględnia specyfikę polszczyzny oraz traktuje język wielowymiarowo. W artykule *O bogactwie kulturowo-językowym Małopolski w kształceniu polonistów (na przykładzie PWSZ w Tarnowie)* analizuję wybrane programy nauczania, w których wskazuję odniesienia do bogatego i różnorodnego dziedzictwa kulturowego i językowego regionu, „małej ojczyzny”. W niektórych programach te zagadnienia uzupełniają ogólny obraz danego zjawiska, w innych – stanowią dominantę.

Podjęłam również, w artykule *Czy strony internetowe mogą pomóc w nauce języka polskiego?*, próbę opisu i oceny zawartości wybranych stron internetowych, do których może odwołać się nauczyciel-polonista i polecić je uczniom. W edukacji polonistycznej, na każdym jej etapie (szkoły podstawowej, gimnazjum, liceum czy studiów polonistycznych) następuje spotkanie ucznia – studenta z literaturą i językiem, a Internet może i powinien wzbogacić proces kształcenia.

Z dydaktyką łączy się również mój artykuł *Student-polonista. Obraz niedokończony...*, w którym odwołując się do ankiet studentów, przedstawiam ów obraz studenta-polonisty w dobie trudnej współczesności dającej możliwość korzystania z osiągnięć nauki i techniki oraz poszerzania wiedzy, ale także stwarzającej poczucie niepewności i zagubienia w natłoku informacji oraz zmian cywilizacyjnych. Współczesny student polonistyki XXI wieku okazuje się być osobą rozwijającą swoje umiejętności, poszukującą własnej drogi rozwoju i kształcenia, projektującą swoją przyszłość i szukającą swojego miejsca pracy niekoniecznie

w szkole. Uzupełnieniem tego artykułu jest kolejny, wpisujący się w nurt rozważań aksjologicznych, tekst *Nauka i studia jako wartości w kontekście wypowiedzi studentów* (i jego anglojęzyczna wersja *Learning and Study as Values in the Context of Student Survey Statements*), w którym zastanawiam się, czy nauka i studia są dla studentów ważne, czy są wartościami. Z analizy wypowiedzi studentów kierunku administracja publiczna (w PWSZ w Tarnowie) wynika, że naukę i studia traktują oni przede wszystkim jako wartości instrumentalne służące osiągnięciu konkretnego stanu rzeczy, czyli zdobyciu zawodu pozwalającego znaleźć pracę, a także ułatwiającego rozpoczęcie własnej kariery zawodowej. Tylko nieliczni studenci wskazali, że uczenie się i studiowanie są wartościami autotelicznymi, rozumianymi jako synonimy samorealizacji, pogłębiania swoich pasji i zainteresowań naukowych.

W obręb dydaktyki, a ściślej historii szkolnictwa, włączam również dwa artykuły, które zredagowałam, odwołując się do materiałów z prasy regionalnej. Są to teksty: *Gazeta regionalna („Dziennik Polski” 1945-1956) jako przyczynek do historii polskiego szkolnictwa* oraz *O zmianach w systemie polskiej edukacji na łamach „Dziennika Polskiego” (z lat 1956-1961)*. Stanowią one dopełniającą się całość, która obejmuje przedstawienie (na podstawie wybranych tekstów prasowych) kwestii organizacji szkolnictwa w latach powojennych, a także wprowadzania reform w polskim szkolnictwie różnych szczebli.

5.4. Dziedzictwo kulturowo-historyczne regionu (małej ojczyzny)

W tym obszarze mieszczą się różnorodne teksty, które zredagowałam, zbierając materiały archiwalne i prowadząc rozmowy z żyjącymi jeszcze osobami, aby ocalić od zapomnienia zarówno wydarzenia, jak i postaci ważne dla kultury i historii miasta Wojnicza i regionu wojnickiego. Wszystkie teksty zostały opublikowane na łamach regionalnego periodyku „Zeszyty Wojnickie”, a jeden z numerów (III z 2010 r.) ukazał się pod moją redakcją. Od 2013 r. jestem członkiem redakcji tego pisma. W artykułach przybliżam lokalnej społeczności wydarzenia, które miały miejsce w minionych latach i stały się udziałem wielu osób zmuszonych, np. do opuszczenia swoich domów we wrześniu 1939 r. (*Tułaczka we wrześniu 1939 roku*), a także postaci nauczycieli, księży, czy działaczy społecznych (*Pamięci Franciszka Kulinowskiego (1919-1993); Ocalić od zapomnienia – wybitni wojniczanie. Janina Krzemińska 1912-1995; Ksiądz kanonik mgr lic. Stanisław Marek; Pamięci Anny Nosek. Koncert Noworoczny w wojnickim kościele pw. św. Wawrzyńca; Z Bogiem i ludźmi przez życie. Ks. Jan Królikiewicz (1927-1991)*).

Opracowałam również 19 haseł zamieszczonych w wydanej w 2010 r. „Encyklopedii Tarnowa” zawierających biogramy 18 osób zasłużonych dla miasta Tarnowa (*Bieder Edmund, Bielatowicz Jan Bolesław, Boratyński Ludwik, Borwicz Michał Maksymilian, Bryl Jan, Czernecka Franciszka, Czernecka Stanisława, Halski Karol, Leś Józef, Nowak Tadeusz, Oettinger Józef, Przybylkiewicz Zygmunt Bronisław, Rybowicz Jan, Szantroch Tadeusz Mieczysław, Szydłowski Roman, Urbańska Magdalena, Worcell Henryk, Zachara Franciszek*) oraz hasło dotyczące tarnowskiego życia literackiego na przestrzeni wieków.

Jestem również współautorką (z dr A. Pachowicz) historii działalności PWSZ w latach 1998-2013 (*15 lat minęło*).

Magdalena Fedoruk